

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2019-yil 15-may, chorshanba № 10 (1124)

* 1996-yil dekabrdan chiqsa boshlagan

* Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

* www.uzhurriyat.uz

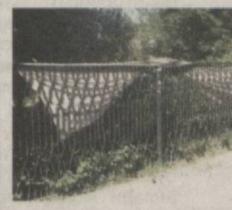
РЕПИТИОРГА ЗАРУРАТ БОРМИ?

Ўкув марказлари фаолиятига ким, қандай қарайди? Ёшлар ҳақиқий билимни қаердан изламоқда? Қўшимча дарсларга ажратиладёттган вақт ва маблуг барчани қонктирадими? Репититорлик фаолияти нега бу қадар оммалашиб кетди? Саволлар бисёр. Уларга ўқитувчи, талаба, абигуруент ва ўқувчилардан жавоб олдик.

⇒ 2-бет

ОҚ БЎЗ ОРТИДАГИ ХАРОБА

Махалла худудидаги 477- ва 537-сонли мактабгача таълим муассасаларининг ўртасида қаровсиз боғ ва "тўқилиб ётган" икки қаватли бино бор. Ҳайрон қоларли жиҳати — занглаб кетган темир тўсиқлар бўйлаб оқ бўз мато илиниб, гўёки, бу хунук манзара "яшириб қўйилган".

⇒ 3-бет

ЯХШИ ОТ

Ҳикояни — отга, қиссани — туяга, романни — филга менгзаса бўлади. Битта латифада ўнта от кучи, битта ҳикояда ўнта туз кучи, битта қиссада ўнга фил кучини ҳис қилгандек бўласиз. Бу уни яратётган ижодкорнинг куввати ҳофизаси ва бадий маҳоратига боғлиқ, албатта.

⇒ 6-бет

Ҳафта воқеалари

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти "Ўзбекистон Республикаси мактабгача таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида"ги қарорига жорий йилнинг 8 май куни имзо чекди.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти "Самарқанд шаҳрида "Rossiya давлат жисмоний тарбия, спорт, ёшлар ва туризм университети" Федерал давлат бюджети олий таълим муассасасининг филиалини ташкил этиш тўғрисида"ги қарорини шу йил 8 май куни тасдиқлади.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 8 май куни заргарлик тармогини ривожлантириш, заргарлик буюмлари ишлаб чиқарувчиларга шароитни кенгайтириши масалаларига бағишланган йиғилиш ўтказди. Мамлакатимиз раҳбарни ушбу тармоқни янада ривожлантириш бўйича муҳим вазифа ва кўрсатмалар берди.

✓ Пойтахтимизда бўлиб ўтган 9 май — Хотира ва Қадрлаш куни ҳамда Иккинчи ҳаҷон урушида қозонилган Ғалабанинг 74 йиллигига бағишиланган байрам тадбирларида Президентимиз Шавкат Мирзиёев иштирок этди ҳамда Хотира ва Қадрлаш кунига бағишиланган тантанали маросимда нутк сўзлади.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 10 май куни Тошкент шаҳрида амалга оширилётган бунёдкорлик ишлари ва йирик лойиҳалар билан танишиди. Жумладан, Учтепа тумани раҳбарлари, мажаллалар раислари, зиёдлilar, мутасаддилар билан учрашув ўтказди.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти "Ипотека кредити бозорини ривожлантириш ва кенгайтиришга оид кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармонини шу йилнинг 13 май куни тасдиқлади.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 13 май куни хорижий инвестициялар иштироқидаги устувор лойиҳаларни амалга оширишини жадаллаштириш масалаларига бағишиланган йиғилиш ўтказди. Ўнда устувор лойиҳалар ижросининг бориши муҳокама қилинди.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев иштирокида 14 май куни курниш материаллари ишлаб чиқариши саноатни янада ривожлантириш бўйича устувор вазифаларга бағишиланган йиғилиш бўлиб ўтди. Президентимиз томонидан курниш материалларни арzonлаштириш бўйича муҳим вазифалар белgilab берилди.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 14 май куни Миссисипи штати губернатори Филипп Брайант бошлилигидаги делегацияни қабул қилди.

✓ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев жорий йил 14 май куни "Олий таълим муассасаларига тест синovatari орқали қабул қилиш тизимини тақомиллаштириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорини қабул қилди.

ОАВ хабарлари асосида тайёрланди.

► Буюк имконият

Муқимон ҚОДИРОВ (ЎЗА) фотоси

Тамаддуннинг беш таянчи

Президентимиз ташабbuslарининг замирида миллат генофондини соғломлаштириш ғояси мужассамдир

Янгича турмуш тарзи қарор топаётган, жадал тараққиёт жараёнлари тобора чуқурлашиб бораётган бир пайтда ислоҳотларнинг ташабbusкори, ташкилотчиси сифатида давлатимиз раҳбарининг қарашлари, сиёсий етакчи сифатидаги феноменал жиҳатлари муҳим роль ўйнайди.

3

► Эътироф

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Ўзбекистон фахрийларини қўллаб-куватлаш «Нуроний» жамғармаси билан ҳамкорлиқда 9 май — Хотира ва Қадрлаш кунига бағишиланган «Ватанга аскардай фидойи қалам» мавzuидаги давра сұхбати ўтказилди.

Ватанга аскардай фидойи қалам

Фахрий журналистлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари, талаба-ёшлар иштироф этган анжуманда Иккинчи ҳаҷон урушида иштирок этган ҳамда фронт ортида меҳнат кирган журналистлар хотираси ёдга олинди. Мамлакатимизда дав-

тонлик қатнашган. Уларнинг ярим миллиондан зиёди ҳалок бўлган, 133 минг нафарга яқини бедарак кетган. 60 мингдан ортиқ ватандошимиз эса урушдан ногирон бўлиб қайтган.

Албатта, булар — шунчаки статистик мавзумотлар эмас. Бу рақамлар замирида халқимиз бошидан кечирган мудхиш уруш оқибатларини ҳеч качон унумтаслика даъват мухассам. Шу билан бирга, бугунги тинч ва гўзал ҳаётнинг қадрига этиб, доимо ҳушрё ва огоҳ бўлишига, ёшларни Ватанга садоқат руҳида тарбиялашга хизмат килади.

4

► «Ҳаракатлар стратегияси: тараққиёт ва демократия пойдевори» танловига

Мамлакат медиа имижини яратиш ва такомиллаштириш, ташкилот медиа тарғибот асосларини шакллантириш, бу борада анванавий босма нашрлар қаторида аудиовизуал рақамли каналлар, ОАВ сифатида давлат рўйхатидан ўтаётган вебсайtlar фоалиятини тадқиқ этиш, шакллантириш тамоиллари ва истиқболи билан боғлиқ муаммоларни ўрганиш ва тегишили ечимларни топиш алоҳида аҳамиятга молик қардигандир.

Эзгулик дарёсига бурилаётган ирмоқлар

Ёки жаҳон коммуникация майдонидаги ижтимоий тармоқлар Ўзбекистоннинг имижини юксалтиришга хизмат қилсин

Шу билан биргэ кишилик цивилизациясининг буғунги босқичидан мустаҳкам ўрин олган ижтимоий тармоқлар феномени, уларнинг куч-кудрати ва мавжуд имкониятларини эътироф этган холда, ушбу коммуникация воситаларидан мақсадли фойдаланиш, уларни тўғри йўналтириш ишига хиддид эътибор қаратиш зарурати.

ТАРМОҚДАН ТАРМОҚ

Умуман интернетнинг пайдо бўлиши билан ҳаётнинг жуда кўп жиҳатлари, жумладан, кундакли майший хизматлардан то бизнес ва менежмент, юридик ва консалтинг хизматлари ва хатто давлат бошқарувигача бирин-кетин виртуал дунёга кўча бошлади.

4

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг

“Йилнинг энг фаол журналисти”

танловига марҳамат!

Материаллар танловига таҳриятилар тавсиясига биноан Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг Корақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бўйимлари орқали жорий йилнинг 5 июня гачага муаллифнинг иш жойи, телефоны, манзили ҳақидаги маълумотлар ва паспорт нусхаси илова қилинган ҳолда тақдим этилиши лозим.

“Йилнинг энг фаол журналисти” танловига фолибари ва совриндорларига диплом ҳамда қимматбаҳо совғалар Матбуот ва оммавий ах-

борот воситалари ходимлари кунига бағишилаб 27 июня даги ўтказиладиган байрам тадбирлари арағасида топширилади.

Материаллар “Йилнинг энг фаол журналисти” танловига деб кўрсатиладиган ҳолда қўйида манзилга юборилиши лозим:

100129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-үй.
Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси
Телефонлар: 71-244-64-61; 71-244-37-87.

www.Journalist.uz

Хурматли ҳамасблар!

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси сизларни “Йилнинг энг фаол журналисти” танловига қатнишига таклиф этади. Танловига 2018 йилнинг 1 июня гачага 2019 йилнинг 1 июня гачага газета ва журналларда, интернет нашрларида ёзлон қилинган материаллар, эфирга узатилган телекўрсатув ва радио эшилтиришлар қабул қилинади.

► Реклама ўрида

Иш изляпсизми? Марҳамат, имкониятдан фойдаланинг!

"JOBFAIR" — ҲАММА УЧУН!

Тұлаконлы ҳәёт кечириши учун инсонға, аввало, нима көр? Бар-да күлайларларга эга, мемнатига яраша ҳақ тұланаңдиган иш ўрны. Бундай ишниң қандай топиш мүмкін? Таниш-билишпар... дейсизми? Үнда сизге шубхә билан қарашла-ри мүмкін. Яхшиси, бироннинг "одами" бўлгандан кўра, қонуний йўллардан фойдаланинг. Ўз икти-дорига ишонган киши ўзига маъкул варианти ҳар ийли ўтқазиладиган бўш иш ўрнини ярмаркасидан излаб топаяпти. Бу ерда ҳеч қандай таниш-билишга ҳожат йўқ. Чунки, билим-салоҳиятини намоён қила олган ходим ҳар бир ташкилотга керак. Ҳар ийли мамлакати-мизнинг юздан зиёд етакчи компаниялари катнашиб келадиган "JobFair" (Job — иш, Fair — кўргазма) бу борада сизга кўмак беради. Мазкур бўш иш ўрнини ярмаркаси фуқароларга, айнишар, ёшларга ўз ихтисоси, кизишишига қараб иш топишда кўмаклашади келмоқда. Үнда ёшлар меҳнат бозори билан яқиндан танишади. "JobFair" тури иштирокчи компаниялар билан ҳамкорлик ўрнатиш имконини беради. Бу иш берувчилар, таълим муассасалари билан самарали ҳамкорлик кила-диган вишизлик даражасини пас-айтишига қаратилган кенг кўлламий ийрик таддириди.

— Жорий йилнинг 7-8 май кунлари пойтактимиздаги ёшлар ижод сароида бўлиб ўтган "JobFair" — 2019" 12-бўш иш ўрнини ярмаркасида биз ҳам қатнашадик, — дейди "Ипотека-банк" АТИБ ходимларни бошқариш департаменти сама-радорликни бошқариши ва компенсациялар бўлими бошлиги Сардор Йўлдошев. — Бу ярмарка иш берувчи ва салоҳиятни ходимлар ўрта-сида ҳамкорлик ҳамда ўзаро ман-фаатли муносабатларнинг ягона платформасини яратишига қаратилган. Хўш, тадбир "Ипотека-банк"ка нима берди? Аввало, банкимизда янги бўлнимлар, ўнлаб иш ўрнини очилдики, уларга олий тоифали, узбек, инглиз, рус тилларни яхши ўзлаштирган, иложи борича ҳалқаро тажрибага эга кадлар керак. Масалан, филиал тармок, де- партаментига операцион кўллаб-куватлаш бўйича бosh мутахассис, чакана хизматлар департаменти ча-кана маҳсулотлар ва маркетинг бўйича бошқарма бошлиги, маҳсулотлар ва маркетинг бўйича пас- сии ва транзакция маҳсулотлари бўлими бosh мутахассиси каби хо-димларга эҳтиёжимиз бор. Ярмар-када эллика яқинномоздин кўриб чиқдик. Улар орасидан ўндан орти-ғида талабларимизга жавоб берадиган кадлар борлиги маълум бўлди. Айни пайтда номзодлар билан сұхбат олиб боряпмиз. Бу ийрик тадбирининг аҳамияти шундаки, унда битирувчи талабалар, иш қидириб юрганлардан ташқари, ўз иш жойини ўзлаштириш, бирор янги йўналишида ишлаш ниятида

бўлиши. Иккинчи куни бўш иш ўрнини намойиш килинди. Үнда "Ипотека-банк" АТИБ нафақат икни меҳнат бозорини ўз топиш ёки иш жойини ўзлаштиромоқчи бўлган аъзоларида, балки ҳалқаро билим ва тажрибага эга бўлган иштирокчиларда ҳам катта қизиқи ўйғотди. Бу эса банк брендини меҳнат бозорида янада таништиш учун катта қадам бўлди.

ҲАР БИР ЙЎНАЛИШ — ЭТЬИБОРДА

Дарҳақиқат, "Ипотека-банк" АТИБ давлат дастурларида белгиланган иқтисодий ислоҳотларда фоҳ иштирок этиши билан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларни молиявий кўллаб-куватлаш оркали мамлакатимизда аҳоли турмуш фаровонлигини оширишга фоҳ хисса кўшиб келмоқда. Ўтган йиллар давомида муассаса республика мазмуда ҳам қурилишини инвес-

бўлган кишилар ҳам қатнашиб, за-тур маълумотга эга бўлади. Саксон-дан ортиқ компания ва 10 мингдан зиёд айтиб иштирок эти. 13-17 май кунлари эса "JobFair.uz" сайтида онлайн ярмарка ўтади ва унда 2000 компания, 20 000 айтиб иштирокчилар учун яратилган кўллаб-куватлардан бири эндиликада Тошкент шаҳрида доимий рўйхатда бўлма-

тициялаш ҳамда ипотека кредитлаш тизимини ривожлантириш бўйича самарали ишларни ташкил этавтанини кайдай килиши лозим.

Хозирги кунда банкнинг 39 филиали, 150 мини-банки, 600 дан ортиқ жамғарма ва коммунал касаси, 71 валиута айирбошлаш, 104 ҳалқаро пул ўтказмалари шоҳобчалари аҳолига хизмат кўрсатмоқда.

Банк капитали (жорий йил 1 апельсир хотолатига) 1,7 трилион сўмга, кредит портфели эса 19,2 трилион сўмга ёти. Депозит базаси карабий 6,5 трилион сўмни, шундан аҳоли омонатлари 1,6 трилион сўмни ташкил ёти.

Муассасада алоҳида ипотека кредитлаш тизимини шишиб чиқилганни, бу оркали ўй-жойга эҳтиёжи бор кишилар ўз имкониятларидан келиб чиқиб, унинг турларидан фойдаланишлари мүмкін. Чунончи, мижоз истак таъалобларини сифатида "Мирбод" ва "Мехнат" мини-банклари 15 соатлик иш тартиби, ўтказилган. Уларда ўшбу амалиётлар соат 8-30 дан 23-00 гача олиб борилемоқда.

— "Ипотека-банк" АТИБ рес-публика мизнинг юздан зиёд етакчи давлат банкларидан бири сифатида кўпсанли мижозларига узоқ муддатли ҳар томонлама ҳамкорлик, бир дарча оркали барча зарурӣ молиявий маҳсулотлар ва хизмат турлари ҳамда алоҳида ёндашувни таклиф килмоқда, — дейди Аҳборот ва банк брэндини бошқариши хизмати етакчи мутахассиси Диљдора Эргашева. — Айни пайтда муассасамизда иқтисодли, салоҳитли, хорижий тилларни пухта билдиған ёш авлод шаклнаби келмоқда. Улар Ҳалқаро молия корпорацияси вакиллари, ҳалқаро экспортлар билан доимий мулокот килиш оркали молиявий таҳрибала-рга эга бўлади. Махсулотларни сотиш ва молия бозорини ривожлантириш, аҳолининг янги банк хизматларига бўлган талабини ўрганиши, масоғавий банк хизматларини ривожлантириш каби билим ва кўнникларини шакллантириш имконияти бор. Бундай имкониятлар давлатимиз иқтисодидини ривожлантирища хиссаси кўшиладиган ёш моличиларни етказиб беради. "JobFair" — 2019" сингари ийрик тадбирлар эса муассасамизга, жумладан, бошқа ташкилотларга ҳам замон талаблари даражасидаги кадрларни жалб этишига хизмат килиди.

Жорий йил 13 май куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ипотека кредити бозорини ривожлантириши ва кенгайтиришга оид кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" ги фармони эълон

килиниди. Ушбу ҳужжатда ҳам алоҳида кайдай итилди, 2016-2018 йилларда ипотека кредити амалиётининг кенгайши 82 мингдан ортиқ ўй-жойларнинг фойдаланишига топширилишини таъминлади, бунинг натижасида мамлакатимизнинг барча ҳудудларидаги 400 мингда якин фуқаролар турар жой шароитларини яхшилашга эришган. Янги фармон ўшбу хайрли ишларни давом эттириш ва ривожлантириш учун асос бўлади, шубҳасиз.

МИЖОЗЛАР УЧУН КУЛЛАЙКИ

Ҳар бир банк муассасаси мижознинг талаб ва истакларини инобатга олиб, ўз хизматларини таклиф этиди. Мазкур муассаса ҳам ўз филиаллари тармоги фаолиятини Тошкент шаҳри ва вилоятлар марказларидан мониторинг қилиб борган холда малакали ва тезкор хизмат кўрсатишга алоҳида эътибор қарашмоқда. Бунда савдо ва хизмат кўрсатиш жойларини терминаллар билан таъминлаш ва уларнинг узлуксиз ишларни назорат қилиб бориши назарда тутилган. Айни пайтда 27 580 терминални ўрнатилган, 1,5 миллиондан ортиқ пластик картаси мумо-лагла чиқарилган. Ҳудудларга 180 дан ортиқ банкомат ва ин-фокюскалар жойлаштирилган. Мижозлар эндиликада ўз маблаларини нафасатида на-фақат ёчиб олишлари, балки мобил иловалар оркали банк "электрон ҳамен" ларидан фойдаланиб, масоғадан туриб, бошқаришлари ҳам мүмкун. Муҳими, мазкур амалиёт бошқа банк мижозлари учун ҳам бирдек кўлланилади. Бундан ташқари, мижозлар валюта-ларни сотиш ва сотиб олишни ҳам онлайн тизимда амалга ошироқмоқда.

Касса хизматларини универсаллаштириш ва мижозларга янада кўлайроқ бўлиши учун коммунал тўловлар, валюта айирбошлаш, ҳалқаро пул ўтказмалари, омонатлар ва кредитларни расмийлаштиришга операциялари учун "Мирбод" ва "Мехнат" мини-банклари 15 соатлик иш тартиби, ўтказилган. Уларда ўшбу амалиётлар соат 8-30 дан 23-00 гача олиб борилемоқда.

— "Ипотека-банк" АТИБ рес-публика мизнинг юздан зиёд етакчи давлат банкларидан бири сифатида кўпсанли мижозларига узоқ муддатли ҳар томонлама ҳамкорлик, бир дарча оркали барча зарурӣ молиявий маҳсулотлар ва хизмат турлари ҳамда алоҳида ёндашувни таклиф килмоқда, — дейди Аҳборот ва банк брэндини бошқариши хизмати етакчи мутахассиси Диљдора Эргашева. — Айни пайтда муассасамизда иқтисодли, салоҳитли, хорижий тилларни пухта билдиған ёш авлод шаклнаби келмоқда. Улар Ҳалқаро молия корпорацияси вакиллари, ҳалқаро экспортлар билан доимий мулокот килиш оркали молиявий таҳрибала-рга эга бўлади. Махсулотларни сотиш ва молия бозорини ривожлантириш, аҳолининг янги банк хизматларига бўлган талабини ўрганиши, масоғавий банк хизматларини ривожлантириш каби билим ва кўнникларини шакллантириш имконияти бор. Бундай имкониятлар давлатимиз иқтисодидини ривожлантирища хиссаси кўшиладиган ёш моличиларни етказиб беради. "JobFair" — 2019" сингари ийрик тадбирлар эса муассасамизга, жумладан, бошқа ташкилотларга ҳам замон талаблари даражасидаги кадрларни жалб этишига хизмат килиди.

Холида ФАЙЗИЕВА.

Элчихонада "сув ҳам, чироқ ҳам йўқ"

Венесуэланинг Вашингтонга даги элчихонаси сув ва электр энергиясидан маҳрум қилинди. АҚШ ҳукумати венесуэлалик дипломатларни элчихонани тарк этишига мажбур қилиб кўрди. Аммо уларнинг ҳаммаси ҳолида шакллантириш имконияти бор. Бундай имкониятлар давлатимиз иқтисодидини ривожлантирища хиссаси кўшиладиган ёш моличиларни етказиб беради. "JobFair" — 2019" сингари ийрик тадбирлар эса муассасамизга, жумладан, бошқа ташкилотларга ҳам замон талаблари даражасидаги кадрларни жалб этишига хизмат килиди.

Холида ФАЙЗИЕВА.

Лекин отасидан айрилиб, етим қолган гўдаклар, ёғизлиқ мусибатига гирифтор бўлган бевалар, фарзанди додига бир умр куйиб ёниб ўтишга маҳкум этилган оналарни кўрганимиз. Жангохларда жон олиб, жон берган минглаб боболаримиз, фронт ортида кунларни тунларга улаб меҳнат килган момоларимиз ўзларининг нозик елкаларидан ташкиллантириш имконияти бор. Бундай имкониятлар давлатимиз иқтисодидини ривожлантирища хиссаси кўшиладиган ёш моличиларни етказиб беради. "JobFair" — 2019" сингари ийрик тадбирлар эса муассасамизга, жумладан, бошқа ташкилотларга ҳам замон талаблари даражасидаги кадрларни жалб этишига хизмат килиди.

Интернет материаллари асосида

Х. АХМАДЖОНОВА тайёрлади.

► Хотира ва Қадр

Мағлублар байрофи – ғолиблар пойида

Яқин-яқинларгача Фаллаорол шаҳри кўчаларини алп қоматли, байрам кунларидан кўкси тўла орден-медаллар, ўтган-кетганинг эҳтиром билан берган саломига алик олиб улгу-ролмайдиган, хушфөъл, ширинзабон бир зот тўлдириб юради. Гаплашсангиз, кечмиш хотиралари-ю айни замон шукроналарига тўла гурунгларига тўймас эдингиз. Ёш-ҳари, катта-кичик сұхбатларидан баҳраманд бўлгиси, ўйининг турнирга дастурхон ёзиши ўзи учун шараф деб биладиганларнинг сафи узилмасди. Кейин эса хонадон эгалари бундан узоқ вақт қувониб, ҳатто мақтанси келиб юради: "Бизнинг ўйдан Раҳматулла бува чой ичган!"

У иккичи жаҳон урушининг бошидан охиригача фашистларга қарши жанг қилган ва 1945 йил Москвада ўтган

Галаба парадидан мағлублар байрофига пойига ташлашган шавкатли забитларга

хизмат кўрсатиш жойларини терминалларидан

билиб юради. Гаплашуларга қўлларидан

► Китобхонлик

Етук асар кўркини синашга бағишиланган "Бир асар таҳлили" рукнидаги илк бадиам 1986 йили "Ёшлик" журналида чиқсан эди. Ўтган давр мобайнида бундай битикларим сони йигирмага яқинлашди. Етмиш ёшим остонасида ушбу йўналишда ёзилган яна бир бадиами "Hurriyat" муштарилари эътиборига ҳавола этаётганимдан хурсандман.

МУАЛЛИФ

ЯХШИ ОТ

"От минганини" деди халқимиз. Бу ҳикматнинг бир тагмаюноси "От эплаб мина олганни" демакдир. Этчили-элақали одам кўримсизгина самантоини учур тулпорга, аргумоқча — Бойчигора айлантиради. Эпиз-укувсиз эса, аксинча, Бойчиборни кирчани қиласди.

Халқимизнинг севимли қархомони Хўжка Насридин афанди яратган латифа бадиий насрнинг энг ихам ва пурхикмат жанри сифатида бу қархомоннинг юк кўтариш бобида тенгиз — эшакка ўшшайди. Ўз наставиди, ҳикояни — отга, қиссани — туяга, романни — филга менгзаса бўлади. Битта латифада ўнта от кучи, битта қиссада ўнта фил кучини хис килгандек бўласиз. Бу уни ярататган ижодкорининг куввати ҳофизаси ва бадиий маҳоратига боғлиқ, албатта. Масалан, маҳорати беназир ёзувчи Faafur Fumol газетада шеър дея ўзлон қилинган "От" аталувчи тизмизни кўриб, атрофини куршаган назмбозларга бадиий юйсунда айтган бир байтнинг ўзиёւнча-мунча латифадан қолишибидиган шоҳбайт сифатида ўнта от кучига, "Менинг ўғригин болам" ҳикояси эса, ўз навбатида, ўнта тия кучига эга. Айниқса, латифа билан ҳикоя энг қиска насррий жанрлар сифатида гап тагидаги гап, яны, тагматири билан иш кўриш, бир гапни айтиб, бошқа фикрирни англатиш бобида фавқулодда санъатни талаб қиласди. "Роман очкорлар билан, ҳикоя нокаут билан енгади" деган гап бежиз айтилмаган. Ёзувчи Баҳодир Кобилнинг "Боғдагул" ҳикояси ("Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетаси, 2019 йил 15 февраль) ҳам, назаримда, бу санъатдан бенасиб эмас. Ҳикояни жиддийроқ мутолаа ва мулоҳаза қилиб карасангиз, бунга ўзингиз ҳам амин бўласиз.

Авлало асарнинг номига диккат килинг: "Боғдагул". Бу сўз, аслида, бош қархомоннинг оти. Боғдаги гулдек навқирон-навжувон навиҳоҳлиниң ўсимлик ва ё ўсмур сифатида айнан ўсмат тупроғида ўсиб-униши мушкулми? Ахир, қадимий қишлоқларимиздан бири ўсмат шунинг учун ҳам "ўсмат" атладиди, у ҳар қандай ўсимликнинг ҳам, ўсмирнинг ҳам ўсиб-униши учун энг қулий жой! Шу маънода асар қархомони Боғдагулни буюк Ойбегимизнинг сўнгги романи "Улуғ Йўл"нинг бош қархомони Усингига яна бир сингил дейиш мумкин. Лекин... бир неча йилдан бўён ана ўша Боғдагулга ўсиб-униш, туб қўйиб палак ёзиш, ўзидан кўпайши, яъни, оналига бахти насиб қилмай турибди! Нега? Бутун ҳикоя шу саволга берилган энг тўғри, энг тагдор жаров! Авлало асарнинг номига диккат килинг: "Боғдагул". Бу сўз, аслида, бош қархомоннинг оти. Боғдаги гулдек навқирон-навжувон навиҳоҳлиниң ўсимлик ва ё ўсмур сифатида айнан ўсмат тупроғида ўсиб-униши мушкулми? Ахир, қадимий қишлоқларимиздан бири ўсмат шунинг учун ҳам "ўсмат" атладиди, у ҳар қандай ўсимликнинг ҳам, ўсмирнинг ҳам ўсиб-униши учун энг қулий жой!

Ҳикоя, айтиш мумкини, жами еттила тупроғдан таркиб топган. Биринчиси "Шамол етаклаган аёл" деб аталади. Тақдир шамоли Андижондан учирбек келиб ўсматта кўндирилган аёлнинг руҳий ҳолати латифадагидек жони ва тагдор чизиб кўрсатилган. Ўндаги жами тўқиз жумланинг ҳар бири баёвни булбулдек сайдар турниди. Дастроби жумланинг магзини чақиб қаранг! "Ўзи қишлоғимизда иккита Боғдагул отлиқ аёл бор. Бири эскидан шу ерда туғилган. Патири зўр қила-

ҳаммага юк. Энди бор-да рўзгоринга эгални қўл. Қозон-тобогинга санки пишаклар эга чиқиб кетмасин. Ҳидлаб кўйса, қаторн қилиш керак."

Бир қараща оддигина воея, лекин... Эна айтган ҳам бир гап жўн эмас, ҳикматли, ҳаётӣ, ҳаётбахш, унча-мунча тасвирдан жонлирек. Дарҳақиқат, эр — топармон, хотин — тутармон бўлиши оиласининг тинчлиги-тотувлиги гаровидир. "Ит теккан" ёки "мушук теккан" деган иборалар ҳам тўғри, ҳам маъжозий мавнода айтилади. Энанинг ўғитлари бечора Боғдагулга қайта ҳаётбахш этади. Мана, шулардан айримлари: "Янги жойга қадалган кўчт ҳам ўлдим дегандга уч йилда ернинг суву ҳавосига ўрганади. Одам ҳам кўчтади гап. Ҳудо хоҳласа, ҳадемай икки бешининг ўртасида чарчаганингдан

турк тилидан қадим лотин тилига таржима қилинган сир-синоатли сўзлардек, ўзига хос.

Бундай ҳаётӣ тажрибада обдон синаланг сидқидил гапларни қулоғига кўроғонидек кўйиб, дилига нақшлаб олган тингловчи ҳам, ўкувчи ҳам наинки бепушт, умуман, бебахт у бадбахт бўлишга ҳақи йўк! Ҳудо ҳақи! Энанинг "Қишлоқни уятга кўйма" Уйига қайтиб бориб бирорта барака топган келин бўлса, мана, мен эшитган бўлардим. Ана, сой ҳам!" сингари вазни сакмоннинг тошидек оғир ва магзи тўк гапларини қон-қонига сингдириб, уларга оғишмай амал қилинганида эди, биронта қишлоқда биронта ажралиш рўй бермаслиги мұкаррар эди. Айниқса, шу гаплардан олдин айтилган насиҳатга алоҳида эътибор беринг: "Бирор сал хафа қиласа, Энамга айтаман деб, мен рухсат бердим!" Бу гапнинг тагидаги маъноди тушуняпсизми? Нақл қилишларича, ноҳақлиядан юраги ўртган рус мухиги ўзига жафо қилинган кимсани "Нак Толстойг'арз қиласади!" деб қўркитган экан. Лекин, буюк рус мутафакири ҳам белоён мамлакатида эмас, ақални Ясная Полянасида биронта одамга Эна айтган ана ўша гапни айтганини — айта олганни экан, бунишини ўйлаб қўриш керак. Агар жонахон юртимиздаги ҳар бир қишлоқда ҳар бир кайвони кампир шу Энанинг гапини айта олганнида эди, ҳар бир қишлоқ, ахлининг Энадек суюнтар тоби бўлганида эди, ҳеч ким ҳеч кимни ҳеч қачон ҳафа қиласади, "дилозорлик" деганлари таг-туғи билан курнишни мұкаррар эди, шундай эмасми? Ағсусли, бу ширип орзу! Лекин ҳикоядаги Энанинг хаёли ва муаллифини бу хаёл шарҳида битган гапларни!.. Таг-туғи нақадар теран-тубиз!

"Энанинг хаёли Каттасойга энганида кушлар ҳам жим турдилилар. Тек турдилар. Каттасой ҳаёли Энасойтагча кетади. Эдил билан диллашиб, Ёниқчака ёйлади, ўзилади. Энасой бошланадиган Тангри тог корларидан айтаниб тушиб, Ойкорнинг ой суратлии корларига келиб дамсар уриб ўзига келмагунча ҳеч ким гап кўшмайди. Куш ҳам, қузғун ҳам". Ҳа, шундай! Ҳаттони қариган чоргарида баъни навжувон-навқирон келинчадек Энасойтагнинг кирғонидан бу кирғонига қўйналмай сунзид ўтла гапнини чинакам. Энанинг хаёли — ҳалқимизнинг мангу барҳаёт руҳи поки олдида қуруқ гапга не жоҳат!

Ҳикоядаги еттила латифадан колган олтиласининг отларига диккат килинг: "Отинг нима эди?", "Энанинг "политика"си", "Табасум таҳоратни бузмаган", "Дераза ортидаги ёрзак", "Дераза ортидаги ҳаёт", "Боғда гулар орасида", "Дераза ортидаги юлдузлар". Шундай аталган латифаларнинг магзини чақиб, латиф тагмаюнларини англаб етиш ўзингизга ҳавола, ақалли отлар замиридаги маънолар магзини, келинг, биргалашиб чакайлик.

Ҳикоя яна бир жиҳатдан ибратли деб ўйлайман. Гап шундаки, адабиётимизда ҳикоялардан таркиб топган ҳисса тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя тажрибаси яхшина шаклланган. Масалан, Миркамрим Осимнинг "Зулмат иҷра нур", "Жайхун устида булулгар", "Ибн Сино киссаси" ва "Алжабрнинг туғилиши", Абдулла Қаҳҳорнинг "Ўтмидан эртаклар" тарихи асарлари. Лекин латифалардан (латифасифат қатра-лавҳалардан!) таркиб топган ҳикоя таж